

de visserij die langs de kust en dieper op de Noordzee uitgeoefend werd, en bijna 7% van de visserij op het IJsselmeer. Een klein kwantum vis werd tenslotte gevangen door vissers die de trekvisserij op de grote rivieren uitoefenden. Natuurlijk werd er door amateur-vissers ook veel gevestigd op de binnenwateren, maar daaromtrent zijn geen statistische gegevens bekend, ook niet uit de bezettingstijd.

De IJsselmeervisserij nam in de jaren '40-'45 belangrijk toe: in '38 werd in het IJsselmeer volgens de officiële statistieken ruim 3 000 ton vis gevangen, in '43 ruim 6 000 ton. Wij zijn er evenwel van overtuigd dat de vangst nog veel sterker gestegen is. Met weinig goederen is van '40 af zoveel zwarte handel gedreven als met de vis uit het IJsselmeer – de statistische opgaven zijn dus te laag. Luxe-restaurants waren zeer gebrand op de IJsselmeervis, met name op snoekbaars en paling; daar werden dan ook hoge prijzen voor betaald – hoger dan men op de visafslag kreeg. Hoe scherp de controle op de vangst ook was (van de herfst van '43 af moest men bijvoorbeeld op elk vissersvaartuig een boekje aan boord hebben waarin de vangst nauwkeurig aangetekend werd), de IJsselmeervissers wisten er, zolang hun scheepjes niet door de *Kriegsmarine* gevorderd waren, meestal wel iets op te vinden zodat een deel of zelfs een groot deel van de vangst in de zwarte handel terecht kwam, gemiddeld volgens een naoorlogse schatting 50%. Niet anders ging het bij de riviervisserij toe. Vooral de zalm (officiële vangst in '40: nog geen 1 000 stuks, in '44: 2 315) bracht grote bedragen op. Voor een zalm van 5 kilo ontving de visser in april '43 bijna f 300 op de visafslag. Dat bedrag werd een maand later, toen voor de zoetwatervis officiële prijzen vastgesteld werden, tot f 75 verlaagd. De neiging om zwart te verkopen nam omgekeerd evenredig toe.

Van de zeevisserij en de visserij in de kustwateren kwam in '38 ruim 220 000 ton vis ter veiling (waarvan toen ca. twee-derde geëxporteerd werd) – in '43 nog maar 69 000 ton die voor het overgrote deel in de kustwateren gevangen was. De zeevisserij was immers aan allerlei beperkende bepalingen onderworpen. Aanvankelijk mocht alleen overdag gevestigd worden, van februari '41 af ook des nachts, van juli '42 af weer alleen overdag, en in

E. W. Hoetink en mr. Th. de Haas, arresteren. Beiden stierven in de concentratiekampen. ² Bureau opsporing oorlogsmisdadigers, subcomm. Zuid-Holland: p.v. onderzoek inz. de arrestatie van mr. E. W. Hoetink (23 mei 1946), p. 9 (getuige J. C. G. von der Wense) (Doc I-1203, b-2). ³ Wij ontleen in deze paragraaf veel gegevens aan de onuitgegeven scriptie van A. Ouwchand: 'De Nederlandse zeevisserij gedurende de tweede wereldoorlog' (Nederlandse Economische Hogeschool, Rotterdam, 1971).